

II

(Meddelanden)

MEDDELANDEN FRÅN EUROPEISKA UNIONENS INSTITUTIONER, BYRÅER
OCH ORGAN

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

Covid-19

Vägledning om genomförandet av de tillfälliga restriktionerna för icke nödvändiga resor till EU, om underlättandet av transitarrangemang för återvändande EU-medborgare och om effekterna på viseringspolitiken

(2020/C 102 I/02)

Coronaviruset har spridit sig över hela världen och gett upphov till olika åtgärder för att begränsa spridningen. Den 10 mars 2020 framhöll stats- och regeringscheferna behovet av en gemensam europeisk strategi och en nära samordning med Europeiska kommissionen. I synnerhet hälso- och sjukvårdsministrarna och inrikesministrarna uppmanades att ha dagliga samråd för att se till att en ordentlig samordning görs, och sträva efter att ta fram gemensamma europeiska riktlinjer ⁽¹⁾.

Omfattningen av det överhängande globala hotet framhäver hur absolut nödvändig EU-samordning är för att maximera den potentiella effekten av åtgärder som vidtas på nationell nivå.

Mot denna bakgrund antog kommissionen den 16 mars 2020 ett meddelande till Europaparlamentet, Europeiska rådet och rådet ⁽²⁾ (nedan kallat *meddelandet*) där den efterlyste tillfälliga restriktioner för icke nödvändiga resor till EU med tanke på covid-19. Syftet var att se till att de åtgärder som vidtas vid EU:s yttre gränser är konsekventa och lämpliga.

Meddelandet kompletterar kommissionens riktlinjer för gränsförvaltningsåtgärder för att skydda folkhälsan och säkerställa tillgången på varor och viktiga tjänster ⁽³⁾ (nedan kallade *riktlinjerna*), vars syfte är att skydda medborgarnas hälsa, se till att personer var resor är nödvändiga behandlas på ett lämpligt sätt och sörja för att viktiga varor och tjänster fortsättningsvis går att få tag på i EU.

I meddelandet understryks att EU:s yttre gränser bör fungera som en säkerhetsbarriär och att medlemsstaterna och de Schengenassocierade länderna bör begränsa alla icke nödvändiga resor från tredjeländer till EU+-området. Det klargörs att de har rätt att neka inresa vid de yttre gränserna "för tredjelandsmedborgare som inte är bosatta i landet, om de uppvisar relevanta symtom eller har varit särskilt utsatta för infektionsrisk och anses utgöra ett hot mot folkhälsan" ⁽⁴⁾.

Den 17 mars 2020 godkände stats- och regeringscheferna uppmaningen att stärka de yttre gränserna och införa samordnade tillfälliga restriktioner av icke nödvändiga resor till EU under en period på 30 dagar, baserat på kommissionens förslag. Stats- och regeringscheferna godkände också riktlinjerna om gränsförvaltning ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2020/03/10/statement-by-the-president-of-the-european-council-following-the-video-conference-on-covid-19/>

⁽²⁾ COM(2020) 115, 16.3.2020.

⁽³⁾ C(2020) 1753, 16.3.2020.

⁽⁴⁾ Se riktlinjerna punkt IV.15.

⁽⁵⁾ Alla medlemsstater (utom Irland) och de Schengenassocierade länderna har börjat tillämpa reserestriktionerna.

På grundval av de nationella åtgärder som antagits för att säkerställa sådana samordnade insatser vid EU:s yttre gränser bör gränskontrolltjänstemännen – i enlighet med kommissionens meddelande – neka inresa för alla tredjelandsmedborgare vars resa inte anses vara nödvändig under rådande omständigheter.

För att bistå dessa insatser vid de yttre gränserna har Europeiska kommissionen utarbetat denna vägledning (nedan kallad *vägledningen*) på grundval av uppgifter från Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex) och med stöd av Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) samt Europol.

Vägledningen är också en uppföljning av det gemensamma uttalandet från Europeiska rådets medlemmar av den 26 mars 2020, där de framhöll vikten av att öka ansträngningarna för att se till att EU-medborgare som är strandsatta i tredjeländer och vill åka hem kan göra det.

Här ges råd och praktiska instruktioner för genomförandet av de åtgärder som medlemsstaterna ⁽⁶⁾ och de Schengenas-socierade länderna har vidtagit till följd av meddelandet.

I synnerhet ges vägledning om följande:

- Införandet av tillfälliga reserestriktioner som gäller för alla icke nödvändiga resor från tredjeländer till EU+-området.
- Underlättandet av transitarrangemang för att EU-medborgare och deras familjemedlemmar som är strandsatta i tredjeländer ska kunna återvända hem.
- Minimiservice vid konsulat för handläggning av viseringsansökningar.
- Hantering av personer som överskridit den tillåtna vistelsen på grund av reserestriktionerna, inklusive för tredjelands-medborgare som är undantagna från viseringskravet.

1. Införandet av tillfälliga reserestriktioner som gäller för alla icke nödvändiga resor från tredjeländer till EU +-området ⁽⁷⁾

a) Allmänt

I enlighet med kodexen om Schengengränserna ⁽⁸⁾ och den nationella lagstiftning som antagits för att säkerställa samordnade åtgärder mot covid-19 är det möjligt att neka ej bosatta tredjelandsmedborgare inresa om de uppvisar relevanta symtom eller har varit särskilt utsatta för infektionsrisk och anses utgöra ett hot mot folkhälsan.

- I artikel 2.21 i kodexen om Schengengränserna definieras "hot mot folkhälsan" som en sjukdom med epidemisk potential enligt definitionen i Världshälsoorganisationens internationella hälsostadga och andra infektionssjukdomar eller smittsamma parasitsjukdomar, om de omfattas av skyddsbestämmelser som är tillämpliga på medlemsstaternas medborgare.
- I artikel 6.1 i kodexen om Schengengränserna fastställs inresevillkoren för tredjelandsmedborgare, inbegripet villkoret att de inte får utgöra ett hot mot t.ex. folkhälsan (artikel 6.1 e).
- Enligt artikel 14 i kodexen om Schengengränserna ska tredjelandsmedborgare som inte uppfyller inresevillkoren i artikel 6.1 och som inte tillhör de kategorier av personer som anges i artikel 6.5 nekas inresa ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2020/03/17/conclusions-by-the-president-of-the-european-council-following-the-video-conference-with-members-of-the-european-council-on-covid-19/>

⁽⁷⁾ "EU+-området" omfattar alla Schengenmedlemsstater (inklusive Bulgarien, Kroatien, Cypern och Rumänien) samt de fyra Schengenas-socierade länderna. Det omfattar även Irland och Förenade kungariket om de beslutar att vara med.

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna).

⁽⁹⁾ Utan att det påverkar tillämpningen av de särskilda bestämmelserna om rätten till asyl och internationellt skydd eller utfärdandet av viseringar för längre vistelse (enligt artikel 14.1 i kodexen om Schengengränserna).

Beslut om nekad inresa måste vara proportionerliga, icke-diskriminerande och verkställas på ett sätt som säkerställer fullständig respekt för de berörda personernas mänskliga värdighet. En åtgärd anses vara proportionerlig om den har vidtagits efter samråd med hälso- och sjukvårdsmyndigheterna och dessa har ansett åtgärden vara lämplig och nödvändig för att uppnå folkhälsomålet ⁽¹⁰⁾.

Praktisk vägledning:

I del B i bilaga V till kodexen om Schengengränserna (formuläret för nekad inresa) nämns hot mot folkhälsan i skäl "I". Varje medlemsstat bör hänvisa till sin egen lagstiftning om nekad inresa med hänvisning till artiklarna 6.1 och 2.21 i kodexen om Schengengränserna.

Om tredjelandsmedborgare som reser med en giltig Schengenvisering (artikel 6 i kodexen om Schengengränserna) nekas inresa enbart på grund av de reserestriktioner som införts av folkhälsoskäl (nationella åtgärder som utlyser nödläge av folkhälsoskäl) bör följande åtgärder vidtas:

- Tolkeningen av "de relevanta symptomen" är mycket viktig eftersom många olika lindriga luftvägssymtom kan förekomma när en person först insjuknar i covid-19. För personer som "har varit särskilt utsatta för infektionsrisk" bör klassificeringen av "högriskkontakter" i ECDC:s tekniska rapport följas.
- Standardformuläret för nekad inresa vid gränsen (del B i bilaga V till kodexen om Schengengränserna) bör fyllas i med skäl "I" för den nekade inresan (dvs. anses vara ett hot mot folkhälsan). En tydlig hänvisning bör anges till den nationella åtgärd som antagits för att säkerställa samordnade insatser och som fastställer omfattningen av de tillfälliga restriktionerna för icke nödvändiga resor.
- Gränskontrolltjänstemannen ska ange skälet till nekad inresa i formuläret under rubriken "Kommentarer".
- Den gränskontrolltjänsteman som utför inresekontrollen ska påföra passet en inresestämpel, som korsas över med outplånligt svart bläck, och mitt emot på högra sidan skriva bokstaven "I" med samma typ av bläck. Giltiga viseringar ska inte stämplas med "ÅTERKALLAD" eller "UPPHÄVD" endast på grund av att inresan nekas med hänvisning till skäl "I".
- För att få en bättre översikt över inresor som nekas på grund av de folkhälsobaserade restriktionerna för icke nödvändiga resor bör detta registreras i de nationella systemen för in- och utresekontroller när det finns möjlighet att föra in tilläggsinformation i den kontrollerade passagerarens akt.
- Resenären bör få en informationsbroschyr om covid-19: ECDC har tagit fram både infografik och en broschyr.
- För friska resenärer behövs ingen ytterligare sanitetsunderrättelse till myndigheterna i det angränsande tredjeland som resenären återvänder till från ett gränsövergångsställe vid EU:s yttre landgränser (via väg- eller järnvägstrafik) eller yttre sjögränser (t.ex. hamnar med reguljära färjeförbindelser eller andra hamnar med kryssningsfartyg eller enskilda sjömän eller fiskebåtar).

b) Resenärer som har tillstånd att passera de yttre gränserna vid inresa

- (1) EU-medlemsstaternas/de Schengenassocierade ländernas medborgare och deras familjemedlemmar oavsett nationalitet, tredjelandsmedborgare med uppehållstillstånd och deras familjemedlemmar

Enligt meddelandet ska undantag göras från de tillfälliga reserestriktionerna för medborgare från alla EU-medlemsstater och Schengenassocierade länder som vill återvända till sina hem. Detta undantag ska gälla

- alla EU-medborgare ⁽¹¹⁾ och medborgare i de Schengenassocierade länderna, och deras familjemedlemmar, oavsett medborgarskap.
- tredjelandsmedborgare som är varaktigt bosatta i enlighet med direktivet om varaktigt bosatta ⁽¹²⁾ och personer som härleder sin uppehållsrätt från andra EU-direktiv eller nationell lagstiftning eller som innehar nationella viseringar för längre vistelse.

⁽¹⁰⁾ Covid-19 Riktlinjer för gränsförvaltningsåtgärder för att skydda folkhälsan och säkerställa tillgången på varor och viktiga tjänster, C(2020) 1753 final, Bryssel, (EUT C 86I, 16.3.2020, s. 1).

⁽¹¹⁾ Hit hör även medborgare i Irland, som är en EU-medlemsstat även om landet inte är en Schengenstat. Brittiska medborgare behandlas fortfarande på samma sätt som EU-medborgare fram till slutet av övergångsperioden.

⁽¹²⁾ Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning, EUT L 16, 23.1.2004, s. 44.

Medborgare i San Marino, Andorra, Monaco och Heliga stolen/Vatikanstaten bör jämföras med medborgare i medlemsstaterna vid tillämpningen av restriktionerna för icke nödvändiga resor enligt meddelandet i den meningen att EU:s medlemsstater bör tillåta inresa för dessa staters medborgare och tredjelandsmedborgare som bor där så att de kan återvända hem.

Alla personer (dvs. såväl medborgare i EU-medlemsstaterna och de Schengenassocierade länderna som tredjelandsmedborgare) som reser in i Schengenområdet över de yttre gränserna omfattas av systematiska kontroller vid gränsövergångsställena. Inresekontrollerna får omfatta hälsokontroller i enlighet med avsnitt III i riktlinjerna ⁽¹³⁾.

Medlemsstaterna måste alltid ta emot sina egna medborgare och EU-medborgare eller tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i landet. Medlemsstaterna kan dock vidta lämpliga åtgärder, till exempel kräva att utlänningar som reser in på deras territorium själv isolerar sig eller vidtar liknande åtgärder vid återvändande från ett område som är drabbat av covid-19, förutsatt att de ställer samma krav på sina egna medborgare.

(2) Andra tredjelandsmedborgare som kan få tillstånd att resa in i EU trots att de yttre gränserna har stängts

De tillfälliga restriktionerna för icke nödvändiga resor bör inte gälla personer som har en nödvändig funktion eller ett nödvändigt behov, bland annat följande:

- Hälso- och sjukvårdspersonal, forskare inom hälso- och sjukvård samt personal inom äldreomsorgen.
- Gränsarbetare.
- Säsongsarbetare inom jordbruket.
- Transportpersonal.
- Diplomater, personal vid internationella organisationer, militär personal och biståndsarbetare och civilskyddspersonal när de utövar sina funktioner.
- Transitpassagerare ⁽¹⁴⁾.
- Passagerare som reser av tvingande familjeskal.
- Personer i behov av internationellt skydd eller av andra humanitära skäl, med respekt för principen om non-refoulement.

Samordnade och förstärkta hälsokontroller bör genomföras för personer som får tillträde till EU+-området.

Praktisk vägledning:

När inresekontroller utförs för resenärer som har tillstånd att passera de yttre gränserna ska de nationella myndigheterna strikt tillämpa kodexen om Schengengränserna. I synnerhet ska de kontrollera att pass, id-kort, uppehållstillstånd eller andra styrkande handlingar är äkta. De nationella myndigheterna ska systematiskt kontrollera uppgifterna mot Schengens informationssystem (SIS), eftersom detta skyddar Schengenområdet mot potentiella terroristhot och gränsöverskridande brottslighet. Tredjelandsmedborgares pass ska stämplas.

Hälsoscreening av resenärer för covid-19 omfattar användning av termisk scanning och/eller screening av symtom. De nationella besluten om inreseförfarandet måste tillämpas. Till exempel har flera länder beslutat att sätta alla som reser in i landet (även de egna medborgarna) i karantän i fjorton dagar.

Medlemsstaterna och de Schengenassocierade länderna får begränsa antalet gränsövergångsställen som förblir öppna för de kategorier av resenärer som ännu får resa in i Schengenområdet. **Denna åtgärd kan sörja för att de folkhälsoåtgärder som införts med anledning av covid-19 respekteras fullt ut och att kontrollen vid de yttre gränserna stärks och fokuseras.** Den kan hjälpa medlemsstaterna att koncentrera arbetskraften till utvalda gränsövergångsställen som är ordentligt utrustade för att fullt ut uppfylla kraven i kodexen om Schengengränserna och de särskilda sanitära åtgärderna.

Medlemsstaterna och de Schengenassocierade länderna uppmanas att sända en lista över dessa gränsövergångsställen till kommissionen senast den 1 april 2020.

⁽¹³⁾ Covid-19 Riktlinjer för gränsförvaltningsåtgärder för att skydda folkhälsan och säkerställa tillgången på varor och viktiga tjänster, C(2020) 1753 final, Bryssel, (EUT C 86I, 16.3.2020, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Inklusive personer som har återvänt till hemlandet med hjälp av konsulärt bistånd.

(3) Säkerhetsfrågor

Vid behov är Europol berett att begära utplacering av ytterligare gästande tjänstemän från medlemsstaterna för att utföra fördjupade säkerhetskontroller mot relevanta databaser (dvs. Europol's informationssystem, Schengens informationssystem och Interpol's databaser).

Det gränsöverskridande polissamarbetet kan också utökas på bilateral/regional nivå på begäran av en specifik medlemsstat om detta är nödvändigt för att bekämpa eller förhindra brott. Artikel 18 i Prömbeslutet utgör den rättsliga grunden för gränsöverskridande samarbete vid större evenemang och liknande viktiga händelser, katastrofer och allvarliga olyckor, för att försöka förhindra brott och upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Den gör det möjligt att på begäran av den medlemsstat på vars territorium situationen i fråga har uppstått ge bistånd genom att sända tjänstemän, specialister och rådgivare samt genom att ställa övrig nödvändig utrustning till förfogande. Europol kan förmedla detta bistånd. Europol kan också ge ökat stöd till medlemsstaterna när det gäller terrorism, organiserad brottslighet och annan allvarlig brottslighet som utgör en risk för allmän ordning och säkerhet.

Praktisk vägledning:

Medlemsstaterna påminns om behovet av att bevilja åtkomst- och användarrättigheter vid de yttre gränserna till informationssystem eller gemensamma ramar för informationsutbyte, dvs. Schengens informationssystem (SIS II), Informations-systemet för viseringar (VIS) och Eurodac. Dessutom bör man söka i andra system än EU:s system, t.ex. Interpol's databas över förlorade och stulna resehandlingar.

När det gäller fördjupade säkerhetskontroller bör medlemsstaterna för högriskprofiler fortsätta samarbetet och informationsutbytet för att säkerställa en optimal användning av uppgifterna från Europol, SIS och Interpol. En mer systematisk användning av riskindikatorer som tillhandahålls av Europol och Frontex bör främjas för att identifiera högriskprofiler. En enhetlig trestegsstrategi bör tillämpas för informationsutbyte, i synnerhet gällande utländska terroriststridande eftersom en sökning i SIS II inte omfattar alla kända misstänkta från länder utanför EU. Det krävs därför systematiska sökningar i Europol's databaser för att utvidga gränskontrollernas täckning till att omfatta personer som inte registrerats i SIS II.

För att förbättra säkerhetskontrollerna kan medlemsstaterna be om stöd från Europol med resurser för datadelning, datainsamling och dataanalys, inklusive Europol's informationssystem, datahanteringskapacitet samt andra resurser och kriminaltekniska verktyg.

c) Utresekontroll av personer som vill lämna EU

Vid utresekontroller bör gränsmyndigheterna tillämpa riktlinjerna enligt följande:

- Ge passagerarna information om de tillfälliga covid-19-relaterade restriktionerna för icke nödvändiga resor till EU. Om någon misstänks ha covid-19 bör personen omedelbart hänvisas till de berörda hälso- och sjukvårdstjänsterna.
- Utför hälsoscreening vid utresa för att bedöma om resenärer som avreser från drabbade länder uppvisar symtom på eller har varit exponerade för covid-19. Resenärer som konstateras ha varit exponerade för eller vara smittade med covid-19 bör inte tillåtas att resa.

EU+-medborgare eller tredjelandsmedborgare som vill lämna EU bör informeras på följande sätt:

- En formell varning bör utfärdas om eventuella åtgärder i de angränsande EU-medlemsstaterna, Schengenas-socierade länderna eller tredjeländerna i fråga om rese- och hälsofrågor, i den mån dessa åtgärder har tillkännagivits via relevanta kommunikationskanaler.
- En formell varning bör utfärdas till EU-medborgare och tredjelandsmedborgare som bor i en medlemsstat, med information om att de nationella hälsorelaterade åtgärderna kan tillämpas på dem om de reser in igen från ett tredjeland.

- En formell varning bör utfärdas till tredjelandsmedborgare med information om de särskilda åtgärder som införts och som tillämpas vid inresa, även på dem om de reser in igen.
- Denna formella varning bör finnas tillgänglig på alla EU:s officiella språk, på språket eller språken i det eller de länder som gränsar till den berörda medlemsstaten samt på ett språk som tredjelandsmedborgare förstår eller rimligen kan förväntas förstå.

Praktisk vägledning:

Medlemsstaterna och de Schengenassocierade länderna får begränsa antalet gränsövergångsställen som fortfarande är öppna för inresa, men de bör i så fall ändå tillåta resenärer att resa ut från vilket land- eller sjögränsövergångsställe som helst, om resenären dyker upp oanmäld och förutsatt att det angränsande destinationstredjelandet tillåter inresa vid motsvarande gränsövergångsställe.

Medlemsstaterna och de Schengenassocierade länderna uppmanas att komma överens med de angränsande tredjeländerna om vilka land- och sjögränsövergångsställen som fortfarande är öppna för in- och utresekontroller. Denna åtgärd syftar till att i så stor utsträckning som möjligt minska antalet resenärer som nekas inresa i ett angränsande tredjeland efter att ha genomgått utresekontroll hos EU:s/Schengenområdets gränsmyndigheter. Medlemsstaterna och de Schengenassocierade länderna uppmanas att meddela kommissionen om dessa överenskommelser senast den 1 april 2020.

d) *Prioritering av inresekontroller med tanke på det rådande hälsoläget*

När det gäller medlemsstaternas eventuella begränsning av antalet gränsövergångsställen som är öppna för resenärer vid de yttre gränserna, kan de hänvisa till artikel 9 i kodexen om Schengengränserna (tillfälligt förenklade in- och utresekontroller) som tillåter att inresekontrollerna prioriteras framför utresekontrollerna vid de yttre gränserna. Enligt kodexen om Schengengränserna får in- och utresekontrollerna vid de yttre gränserna tillfälligt förenklas vid exceptionella och oförutsedda omständigheter som leder till en sådan trafikintensitet att väntetiden vid gränsövergångsstället blir alltför lång och alla resurser när det gäller personal, medel och organisation har uttömts.

I sådana fall bör följande beaktas:

- Inresekontroller bör prioriteras framför utresekontroller.
- Även vid förenklade kontroller bör gränskontrolltjänstemannen stämpla tredjelandsmedborgarnas resehandlingar både vid inresa och utresa, enligt artikel 9.3 i kodexen om Schengengränserna.
- Förenklingen av kontrollerna bör vara tillfällig, anpassas till de omständigheter som gör den motiverad och fasas ut gradvis.

Ovannämnda bestämmelser påverkar inte tillämpningen av sanitära åtgärder enligt nationell lagstiftning i medlemsstaterna.

Vederbörlig hänsyn bör tas till de åtgärder som föreslås i kommissionens meddelande om genomförandet av gröna körfält enligt riktlinjerna för gränsförvaltningsåtgärder för att skydda folkhälsan och säkerställa tillgången på varor och viktiga tjänster ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 1897, (EUT C 96I, 24.3.2020, s. 1).

Praktisk vägledning:

Medlemsstater som tillfälligt behöver förenkla utresekontrollerna i enlighet med kodexen om Schengengränserna uppmanas att upprätthålla ett fullständigt genomförande av inresekontroller, kompletterade med lämpliga sanitära åtgärder. Detta blir lättare i och med att färre yttre gränsövergångsställen är öppna för resenärer.

Informationen om konsekvenserna av att lämna EU:s territorium i den rådande situationen, som det hänvisas till i led c ovan, kan ges i form av allmän information på olika platser, på åtminstone de berörda medlemsstaternas och grannlandets språk plus på engelska.

- e) Sanitära åtgärder och säkerhetsåtgärder för att skydda gränskontrolltjänstemän och andra offentliga tjänstemän som tjänstgör vid de yttre gränserna

Medlemsstaterna uppmanas att utrusta alla offentliga tjänstemän som utför gräns- eller tullkontroller, sanitära kontroller eller andra typer av kontroller vid de yttre gränserna med personlig skyddsutrustning såsom masker, handskar och desinfektionsmedel.

Praktisk vägledning:

Med handhygien avses att händerna tvättas ofta med tvål och vatten eller med handsprit eller desinfektionsservetter. Man bör tvätta händerna regelbundet med tvål och vatten i 20–40 sekunder. Alkoholbaserade handdesinfektionsmedel ger ett begränsat mervärde jämfört med tvål och vatten i allmänna sammanhang. Om de används bör de innehålla 60–85 % alkohol. ECDC:s affisch om effektiv handtvätt.

Det finns inget som tyder på att personer som inte är sjuka kan minska spridningen i samhället genom att bära ansiktsmask. Men personer som arbetar med kundtjänst och har mycket personkontakt, t.ex. gränskontrolltjänstemän, löper större risk att träffa smittade personer. Om masker används bör bästa praxis följas när de tas på, tas av och bortskaffas. De handtvättningsrutiner som beskrivs ovan bör alltid följas efter att masken tas av.

Teknisk rapport från ECDC: riktlinjer för användning av icke-medicinska åtgärder för att fördröja och mildra effekterna av covid-19 (ej översatt till svenska).

ECDC har tagit fram en kortkurs om detta som kan användas för personalutbildning.

Riktlinjer för att bära och ta av sig personlig skyddsutrustning i hälso- och sjukvårdsmiljöer vid vård av patienter som misstänks eller har bekräftats ha covid-19 (ej översatta till svenska).

2. Transitering och underlättande av transitering efter repatriering

I enlighet med det gemensamma uttalandet från Europeiska rådets medlemmar av den 26 mars 2020 är det nödvändigt att öka ansträngningarna för att se till att EU-medborgare som är strandsatta i tredjeländer och vill åka hem kan göra det.

Medlemsstaterna måste underlätta vidaretransitering för EU-medborgare och deras familjemedlemmar, oavsett nationalitet, samt för tredjelandsmedborgare med uppehållstillstånd och deras familjemedlemmar när de återvänder till den medlemsstat där de är medborgare eller bosatta.

Detta gäller i synnerhet EU-medborgare och deras familjemedlemmar som är strandsatta utomlands och som repatrieras till EU, oavsett om detta sker med kommersiella flygningar, chartrade flygningar eller nationella flyg.

Medborgare i Serbien, Nordmakedonien, Montenegro och Turkiet bör jämföras med medlemsstaternas och de Schengenassocierade ländernas medborgare vid tillämpning av de tillfälliga restriktioner för icke nödvändiga resor som anges i meddelandet när de återvänder till sina ursprungsländer genom repatrieringsinsatser inom ramen för unionens civilskyddsmekanism, med tanke på att de är deltagande stater i mekanismen. För alla berörda personer ⁽¹⁶⁾ och deras familjer som repatrieras inom ramen för unionens civilskyddsmekanism måste transitering säkerställas från den medlemsstat dit de rest in över de yttre gränserna till deras ursprungsland.

Praktisk vägledning:

Med tanke på den minskade tillgången på kommersiella flygningar bör medborgare som anländer till en flygplats i medlemsstaterna få transitera vidare med vilket tillgängligt transportmedel som helst. Transitering inom EU bör inte vara beroende av att den medlemsstat där personen är medborgare eller bor tillhandahåller ett transportmedel. Målet måste vara att se till att de flygningar som är tillgängliga för EU-medborgare som är strandsatta utomlands utnyttjas på bästa sätt genom att transportera passagerare som återvänder till alla möjliga destinationer i EU.

Medlemsstaterna uppmanas att informera flygbolagen om de undantag från de tillfälliga reserestriktionerna som gäller för EU-medborgare som reser hem. Dessutom gäller inte transportörens ansvar enligt artikel 26 i Schengenkonventionen för flygbolag som transporterar EU-medborgare från ett tredjeland till Schengenområdet när transitering genom den medlemsstat som är flygningens destination inte garanteras innan personerna stiger på planet. EU-bestämmelserna om transportörens ansvar är inte tillämpliga på EU-medborgare och potentiella nekade inresor av folkhälsoskäl.

Om en medlemsstat kräver att EU-medborgare ska tillhandahålla bevis på vidaretransitering, t.ex. en bokad tågbiljett, bör denna information göras tillgänglig på medlemsstaternas webbplatser för att säkerställa att medborgarna har fått informationen. Ett sådant krav bör också meddelas övriga medlemsstater, inbegripet deras ambassader och konsulat i tredjeland inom ramen för det lokala konsulära samarbetet. För att underlätta vidaretransitering genom en medlemsstat bör EU-medborgare tillåtas att skaffa sådana bevis vid gränsen, t.ex. genom att göra det möjligt för dem att köpa tåg- eller flygbiljetter direkt på flygplatsen.

3. Minimiservice vid konsulat för handläggning av viseringsansökningar

Medlemsstaterna och de Schengenassocierade länderna tillämpar för närvarande reserestriktioner vid sina yttre gränser. Som en del av åtgärderna för att begränsa spridningen av covid-19 har de flesta Schengenländerna tillfälligt upphört med att handlägga ansökningar om visering för kortare vistelse för icke nödvändiga resor. Schengenländernas konsulära myndigheter uppmanas dock att följa riktlinjerna om "minimiservice" för handläggning av viseringsansökningar från särskilda kategorier av viseringssökande under covid-19-nödläget. De allmänna reglerna om prövning av viseringsansökningar bör tillämpas. Dessa riktlinjer gäller också om det finns ett formellt representationsarrangemang.

Om det inte finns något formellt arrangemang bör tillfällig representation för handläggning av viseringsansökningar tillämpas i enskilda fall och under extraordinära omständigheter, t.ex. för personal som ska närvara vid militära eller säkerhetsrelaterade toppmöten, av brådskande medicinska skäl osv. Den handläggande medlemsstaten bör samråda med destinationsmedlemsstaten innan en visering utfärdas.

Viseringsinnehavarna bör systematiskt påminnas om att de kommer att behöva motivera sitt resesyfte och uppvisa styrkande handlingar vid gränsövergångsstället. De bör också informeras på lämpligt sätt om att de behöver genomgå en hälsoscreening och om konsekvenserna av deras ankomst till EU (dvs. möjligheten att de behöver självisolera sig).

I meddelandet anges ett antal kategorier av resenärer som är undantagna från de tillfälliga reserestriktionerna eller som inte bör omfattas av dem. Resenärerna i vissa av kategorierna kan vara tredjelandsmedborgare som måste ha visering för kortare vistelse.

⁽¹⁶⁾ Medborgare i EU:s medlemsstater, de Schengenassocierade länderna, Förenade kungariket och de deltagande staterna i unionens civilskyddsmekanism.

Trots att delar av vissa viseringssektioner stängts tillfälligt bör medlemsstaternas konsulat (och eventuella externa tjänsteleverantörer som tar emot ansökningar) därför ändå hålla öppet för att ta emot och hantera viseringsansökningar från följande kategorier av resenärer:

- Familjemedlemmar till EU-medborgare som omfattas av direktiv 2004/38/EG.
- Hälso- och sjukvårdspersonal, forskare inom hälso- och sjukvård samt personal inom äldreomsorgen.
- Gränsarbetare.
- Transportpersonal.
- Diplomater, personal vid internationella organisationer, militär personal och biståndsarbetare när de utövar sina funktioner.
- Passagerare som behöver passera genom de internationella transitområdena på flygplatser mellan anslutande flygningar från och till platser utanför Schengenområdet.
- Passagerare som reser av tvingande familjeskäl.

De **allmänna reglerna om prövning av ansökningar** om visering för kortare vistelse och visering för flygplatstransitering (viseringskodexen) bör tillämpas.

Den utfärdade viseringens giltighet: Det rekommenderas att viseringar för flera inresor och viseringar för flera flygplatstransiteringar automatiskt utfärdas med minst sex månaders giltighet och en tillåten vistelsetid på 90 dagar (utom för viseringar för flygplatstransitering).

Information till allmänheten: Medlemsstaterna bör omedelbart informera allmänheten på de berörda platserna om vilken praxis som kommer att följas. Gemensam information från alla medlemsstater är att föredra.

Information till värdlandet: Dessa riktlinjer delas med kontaktpersonerna för det lokala Schengensamarbetet i EU:s delegationer och det rekommenderas att informationen sprids till de nationella myndigheterna i värdländerna.

Praktisk vägledning:

I sådana fall rekommenderas medlemsstaterna och de Schengenassocierade länderna att underrätta de nationella myndigheterna vid det gränsövergångsställe i EU/Schengenområdet där en resenär förväntas resa in med en Schengenvisering som utfärdats på grund av extraordinära omständigheter.

4. Hantering av personer som överskridit den tillåtna vistelsen på grund av reserestriktionerna, inklusive för tredjelandsmedborgare som är undantagna från viseringskravet

Medlemsstaternas utsedda myndigheter⁽¹⁷⁾ får förlänga vistelsen för viseringsinnehavare som befinner sig i Schengenområdet och inte kan åka därifrån när deras visering för kortare vistelse löper ut, till högst 90/180 dagar. Om viseringsinnehavarna är tvungna att stanna längre än den förlängda perioden på 90/180 dagar bör de behöriga nationella myndigheterna utfärda en nationell visering för längre vistelse eller ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Om tredjelandsmedborgare som är undantagna från viseringskravet är tvungna att stanna längre än den förlängda perioden på 90/180 dagar bör de behöriga nationella myndigheterna utfärda en nationell visering för längre vistelse eller ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Medlemsstaterna uppmanas att avstå från administrativa sanktioner eller påföljder för tredjelandsmedborgare som inte kan lämna territoriet på grund av reserestriktionerna. Om en person stannar längre än tillåtet på grund av reserestriktionerna bör detta inte beaktas vid handläggningen av framtida viseringsansökningar.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/doc_centre/borders/docs/annex_27_authorities_competent_for_extension.pdf